

КОНЦЕРТНЕ ЖИТТЯ

Наталія Каукадамова

П'ЯТЬ КОНЦЕРТІВ БЕТОВЕНА НА ЛЬВІВСЬКІЙ СЦЕНІ

У середині грудня минулого року Львівська філармонія подарувала своїм слухачам вишукане свято – Музичні вечори Людвіга ван Бетовена. Невеликий 4-денний фестиваль мав добре продуману і дібрану програму, як щодо творів, так і виконавців, та супроводжувався гарною рекламою і ошатним, змістовним буклетом. Львівська філармонія проявила себе на рівні добрих європейських стандартів.

В рамках фестивалю вперше у Львові за два вечори було виконано цикл всіх п'ять фортеп'яних концертів Бетовена. Компонування концертних програм циклами на підставі єдності жанру і стилю широко практикується в сучасному музичному світі. Воно цікаве для слухачів тим, що дозволяє спостерегти розвиток композитора і зрозуміти його константи, відчутти пов'язання між різними творами, заглибитися в істотні особливості мистецького стилю. Півроку тому подібну мандрівку у стиль Бетовена здійснив зі львівськими слухачами Дмитро Онищенко, виконавши в одній програмі п'ять останніх сонат генія. А програму з п'яти фортеп'яних концертів запропонував слухачам Сергій Ейдельман. Обидва п'яністи – львів'яни з походження, що виступають зараз у широкому світі. Ми завдячуємо їм вагомими подіями концертного сезону, бо, за давньою львівською традицією, концертуючи п'яністи везуть до батьківського міста свої кращі виконавські роботи.

Виконання циклом всіх бетовенівських концертів було новим не тільки для львівських слухачів, але й для самих виконавців. Великої і сумлінної праці вимагало підготування циклу від студентського оркестру „Академія”, розширеного до цієї нагоди групами духових і ударних інструментів. Добрим рівнем гри він завдячує передовсім високому професіоналізму багаторічного керівника оркестру Артура Микитки та диригента програми – ректора Львівської музичної академії Ігора Пилатюка. Вперше вініс до слухачів комплект бетовенівських концертів і сам соліст – Сергій Ейдельман. Формування цієї програми має у нього свою історію. Перший C-dur'ний концерт – його товариш з дитячих років. З цим твором п'яніст розпочинав своє професіональне життя, коли десятирічним юнаком вперше виступив з оркестром на львівській сцені. І сьогоднішнє його виконання, життєрадісне та легке, зберігає відбиток дитячої безпосередності. Натомість Другий B-dur'ний концерт Ейдельман ніколи раніше не грав і нещодавно вивчив спеціально для виконання в комплекті. Почергово входили до репертуару Третій, Четвертий, П'ятий – кожен з них має для музиканта власне обличчя, зміст і стиль. Найближчий сьогодні його серцю – Четвертий концерт G-dur, щирий, проникливий, психологічний. Зазнав переосмислення c-moll'ний Третій, з якого п'яніст знімає штамп банальної героїки, трактує значно людяніше й неоднозначно. П'ятий

же залишається кульмінаційним, „імператорським”, урочисто-піднесеним. Програму було сплановано таким чином, що першого вечора прозвучали Другий, Третій, Четвертий концерти, а другого вечора – Перший і П’ятий концерти.

Ім’я Сергія Ейдельмана для багатьох музикантів у Львові пов’язується з ностальгічними спогадами минулих років, коли авторитетною фігурою музичного життя міста був його батько, професор Олександр Лазарович Ейдельман. Після від’їзду родини Ейдельманів у 1979 році за кордон відносини з ними на довгий час були перервані. Однак у 2002 році львів’яни вшанували 100-річчя професора й відновили зв’язки з його рідними. Від цього часу Сергій Ейдельман вже вчетверте у Львові і шостий раз виступає на львівській сцені як гастролуючий п’яніст. Запам’яталося витончене виконання ним у 2009 році Концерту Es-dur, KV 271, Моцарта з оркестром „Академія” під батудою шановного диригента-патріарха Саулюса Сондецькіса з Вільнюса. Видатною подією у 2010 році стала монографічна сольна програма Ейдельмана з творів Шопена, яка розкрила кращі риси його обдарування і вразила львів’ян індивідуальним трактуванням славетних творів. П’яніст регулярно гостює у Львівській музичній академії, де високо цінують його педагогічний досвід, накопичений викладанням у Нью-Йорку, Токіо та Брюсселі. Студенти з великим бажанням йдуть на майстеркласи музиканта, який розуміє їхні проблеми і вміє швидко допомогти у їх подоланні. Вчена рада Академії вшанувала Сергія Ейдельмана званням почесного професора цього старовинного львівського навчального закладу.

Інтерпретація п’яти фортеп’яних концертів Бетовена дала львівським слухачам не тільки велике естетичне задоволення, але й матер’ял для роздумів і дискусій. Сергій Ейдельман проявив себе у ній як високопрофесіональний п’яніст і тонкий музикант, що має власне серйозне розуміння цих творів. Він тримається безпосередньо і просто, ні в зовнішніх манерах, ні в інтерпретації не застосовуючи жодних ефектів віртуоза. Водночас – це майстер найвищого класу. Його ставлення до звуку фортеп’яно – м’якого, барвистого, педального, – та агогічна гнучкість і виразність фраз виявляють романтичну основу гри. Він грає з максимальною увагою і віддачею, не пропускаючи мимо слухового контролю жодної ноти, павзи чи інтонації, повністю викладається на сцені. І від слухача його виконання вимагає не меншої уваги та розуміння.

У багатьох присутніх в концертному залі виникла спокуса порівняти Сергія Ейдельмана з його батьком. (Він свідомий цього і тому відчуває величезну відповідальність, виступаючи у Львові). Тож передовсім впадала у вічі подібність – і в зовнішності, і в рухах, і у ставленні до інструмента та до інтерпретації. П’яніст зберігає і розвиває кращі риси "школи Ейдельмана": культуру вагового звуковидобування, випукле фразування, темброве багатство фортеп’яної "інструментовки" і технічну легкість. Кожен, хто стикався з уроками Олександра Лазаровича, впізнає у сина ті рухи рук, яких так наполегливо і переконано вчив його батько. Та все ж це інший музикант, інша індивідуальність. У батька і сина різні темпераменти: Сергій не має тієї вибуховості й експресивності, що у великій мірі відзначала Олександра Лазаровича. У грі чути характер Ейдельмана-молодшого – його

делікатність, обережність ставлення до музики. Він ніколи не грає навально чи з розмаху, а завжди підготовано, він нічого не бере легковажно. Сергій Ейдельман не борець, не бунтар, він – Майстер. І розвиваючи з позицій сучасності те, що успадкував від батька, він має унікальні здобутки, зокрема в опануванні самого матеріалу фортеп'янного мистецтва – звучання, тону. Це сучасний музикант, який гармонійно поєднує інтелектуальність й емоційність у ставленні до музики. Він знає, розуміє і застосовує найновіші трактування класики, у своїй інтерпретації знаходиться на найвищих щаблях сьогоденного виконавства.

Проект комплектного виконання фортеп'янних концертів Бетовена у Львівській філармонії виявився вдалим і мав великий успіх у слухачів. Ми ж, п'яністи, повинні бути вдячні Сергієві Ейдельману за те, що він дає нам відчуття зв'язку традицій львівської фортеп'янної школи з сучасною п'яністикою ХХІ сторіччя, відкриває вікна у Європу і Світ, незумисно демонструючи можливості подальшого п'яністичного розвитку.

Проф. Сергій Ейдельман зі студентами ЛНМА.

*Зліва направо: Денис Бондар, Аня Панкова,
Сергій Ейдельман, Юрій Трофимчук.*

